

Мельничук С.М. Принципи правоохоронної правозастосовної діяльності здійснення функцій держави: проблеми виокремлення. / С.М.Мельничук // Юридична наука та практика: виклики сучасності: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція» (Київ 17 вересня 2015р.). – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – С.46-49; 4арк.

ПРИНЦИПИ ПРАВООХОРОННОЇ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ВИОКРЕМЛЕННЯ

МЕЛЬНИЧУК Світлана Миколаївна к.ю.н., доцент
доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування
ННПОДН, Прикарпатського національного
університету ім. Василя Стефаника

Правоохоронна форма правозастосовної діяльності будучи правовою формою здійснення функцій держави має відповідати певним принципам, оскільки саме принципи виступають в ролі «підвалин» цієї діяльності та задають її «тональність». Втім підхід до формулювання принципів правоохоронної діяльності в сучасній юридичній науці остаточно не визначено. З огляду на недостатню дослідженість, принципи правоохоронної діяльності залишаються й досі прогалиною наукових праць.

Питання забезпечення законності та правопорядку, захисту прав і свобод людини і громадянина, охорони прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями займають одне з центральних місць в Конституції України. Вони – предмет турботи в першу чергу держави його органів, про що в тій чи іншій формі говориться в конституційних положеннях.

За своєю суттю ці конституційні приписи вимагають, щоб усі державні органи виконували завдання щодо забезпечення законності та правопорядку тобто їх діяльність перебувала в режимі законності – строгого дотримання певних вимог. В цьому контексті слід

відмежовувати режим законності від принципу законності, який є загальним правовим принципом, характерним для всіх галузей права, що свідчить про його високу значимість.

Не існує єдиного підходу й до принципу організації правоохоронної діяльності у демократичному суспільстві, яке керується принципами верховенства права.

Слід підкреслити, що дотримання принципу верховенства права є одним із міжнародних зобов'язань України, взятих нею відповідно до статті 3 Статуту Ради Європи [1, с.215]. Погоджуємося з Мармазовим В., що принцип верховенства права в контексті правоохоронної діяльності означає, що права людини закріплені в національних нормативних актах і в міжнародному праві, а правоохоронні органи відповідають за впровадження та дотримання закону, що охороняє права людини. Правоохоронні органи не повинні порушувати закону при його застосуванні та впровадженні [2, с.265]. Також, відповідно до нормативних положень Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи (R2001(10)), від 19 вересня 2001 року, основними керівними принципами правоохоронної діяльності слід визнати принципи законності, необхідності і доцільності, принципи неупередженості і недискримінаційного підходу, вимога справедливості є абсолютною і не підлягає обмеженням.

Статтею 3 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» визначено, що громадські формування створюються і діють, дотримуючись принципів гуманізму, законності, добровільності, дотримання прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань [3].

Кучук А. наводить загальносоціальні принципи правоохоронної діяльності: гуманізму; демократизму; соціальної справедливості; рівності всіх перед законом та спеціальні принципи: верховенства права; законності; добропорядності громадян; гласності; взаємодії з органами державної влади України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян,

населенням; професіоналізму та компетентності; незалежності суб'єктів правоохорони; безперервності [4,с.79]. При цьому автор наголошує, що їм притаманні такі ж ознаки як і принципам права.

Підсумовуючи слід зазначити, що правоохоронна діяльність як правова форма здійснення функцій держави не має усталеного ні наукового ні нормативного погляду на принципи. Юридичні джерела пропонують різноманітні підходи які не завжди комплексно враховують всю специфіку такої діяльності. Із здобуттям незалежності в Україні відбулася зміна поглядів у суспільстві на побудову вітчизняної правової системи. Наша держава з моменту проголошення незалежності, ратифікувала значну частину міжнародних правових актів, які імплементовані в національне законодавство. Проголошення України правовою державою вимагає впровадження міжнародних стандартів у сфері забезпечення прав людини. Діяльність держави в тому числі, й її правоохоронна форма, ґрунтується на принципах демократії, верховенства права. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Принципи правоохоронної правозастосовної діяльності це – основні, відправні ідеї та незаперечні вимоги, об'єктивно властиві правоохоронній формі здійснення функцій держави, які ставляться до безпосередніх носіїв прав і обов'язків у сфері забезпечення законності і правопорядку, захисту прав і свобод людини і громадянина з метою ефективного втілення напрямів діяльності держави в життя.

Систему принципів правоохоронної правозастосовної діяльності складають принципи серед яких:

– законність та верховенство права – діяльність відбувається у відповідності з Конституцією України, міжнародними правовими актами, ратифікованими у встановленому порядку, законами, нормативно-правовими актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, профільних міністерств та

відомств. Застосування заходів державного примусу для реалізації обов'язків та прав суб'єктами цієї діяльності припустимо тільки у випадках та у порядку, передбаченому законом;

– справедливість. Справедливість означає передусім недискримінаційний підхід, неупередженість. Забезпечення справедливості має вирішальне значення для забезпечення конституційного принципу верховенства права в Україні. Одним із виявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства [5, с.99];

– дотримання прав і свобод фізичних та юридичних осіб. Діяльність відбувається на підставі дотримання прав та свобод людини, її законних інтересів, поваги до їхньої гідності;

– відкритість та прозорість. Діяльність здійснюється на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених законами України.

– політична нейтральність;

– безперервність;

– забезпечення суспільної довіри на засадах партнерства.

Список використаних джерел

1. Статут Ради Європи : Рада Європи; Статут, Міжнародний документ від 05.05.1949 / Офіційний вісник України // 2004. – №26. – С. 215. – ст. 1733
2. Мармазов В. Принцип верховенства права у практиці Європейського з прав людини // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 2. – С. 262-271
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 04.11.1991 № 1777-ХІІ // Відомості Верховної Ради України/ 1992. – № 2 – ст. 5
4. Кучук А.М. Принципи правоохоронної діяльності // Юридична Україна. – 2005. – № 2. – С. 77-81.

5. Зеленський С.М. Функціональне призначення справедливості у кримінальному провадженні //С.М. Зеленський/ Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №2. – С.97-101